

# HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ

## DEMOKRATİK EKONOMİ PROGRAMI

### GİRİŞ

İçinde olduğumuz sistem, temelde ücretli emek sömürüsüne dayanan bir sermaye birikim rejimi olan kapitalizmdir. Doğanın, doğal ve kültürel varlıkların sermaye birikimine sokulması, böylece talan edilmesi de sistemin bir diğer niteliğidir. Bu sistem yüzlerce yıldır hüküm sürmesine rağmen, insanlığın hiçbir temel sorununa kalıcı çözümler üretememiş, gelir ve servet dağılımı eşitsizliklerini derinleştirmiş, yoksulluğu derin bir yoksulluğa dönüştürmüş, yüzlerce milyon insanı açlığa ve işsizliğe mahkûm etmiş, çıkardığı savaşlarda milyonlarca insanın ölümüne, zorla yurtlarından edilmesine sebep olmuştur.

Kapitalizm döngüsel krizler yaratan bir sistemdir. Sebep olduğu krizlerden çıkış ise, sermayenin daha fazla merkezileşmesi, geniş halk kitlelerinin daha fazla yoksullaşması ve çoğunlukla da “düzeltici savaşlar” eliyle mümkün olmuştur. Krizler kapitalizm açısından arızı bir durum değil, daha fazla kar hırsıyla ücretli emeğin dizginsiz bir biçimde sömürülmesinin doğal sonucudur.

Kapitalizmin yarattığı en büyük krizlerden biri olan 1929 Bunalımı, 2. Paylaşım Savaşı’nı doğurmuş, deyim yerindeyse tüm dünyayı enkaza çevirmiş, savaş sonunda ABD’nin siyasi ve askeri liderliğinde yeni bir sermaye birikim biçimi olan Keynesçi ekonomi politikalar uygulanmaya başlanmıştır. Hiç kuşkusuz bu politik yönelişin sebeplerinin başında, kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının, sosyalizme giderek artmakta olan sempatisinin önlenmesi amacı bulunmaktadır.

1970’lerin başına kadar süregelen Keynesçilik, giderek sermaye birikimi önünde bir engel teşkil etmeye başlamış, Altı Gün savaşları, Petrol Şoku ve Bretton Woods sisteminin çökmesi ile neoliberalizme geçiş, sermaye birikiminin devamı açısından bir zorunluluk haline gelmiştir. Dünyanın pek çok az gelişmiş ülkesinde işçi sınıfının elde etmiş olduğu kazanımların ellerinden birer birer alınması, askeri darbelerin, sosyalist hareketleri ve sendikal mücadeleyi ezmesiyle açılan yolla mümkün olmuştur. Türkiye’de de 24 Ocak Kararları’nın uygulanmasını mümkün hale getiren, 12 Eylül askeri diktatörlüğünün yarattığı terör ortamı olmuştur.

Neoliberal dönemde kapitalizmin tarihindeki oransal olarak en büyük sermaye birikimi sağlanmış, en büyük karlar elde edilmiş, ancak dünyanın her tarafında işçi sınıfı başta bütün ücretlilerin hakları önemli ölçüde ellerinden alınmıştır. Devletin piyasa üzerindeki etkisi en aza indirilirken, küresel finansal hareketlilik artmış, özelleştirmeler ile kamu kaynakları ve doğal alanlar sermayeye devredilmiş, suyun ticarileştirilmesi ile başlayan süreç su havzalarının bütünleşik olarak maden, enerji, su, inşaat şirketleri tarafından paylaşılmasıyla sürdürülmüştür. Bu dönemde işçi sınıfı açısından; üretim örgütlenmesinde çok merkezlilik esas alınarak sendikal örgütlenmelerin önüne geçilmeye çalışılmış, esnek ve kuralsız çalışma ile emek sömürüsü arttırılmıştır. Bu dönemde sermayenin küreselleşen niteliğine karşı, sınıf mücadelelerinin de küresel bir hüviyet kazanmakta olduğu özellikle vurgulanmalıdır. Bununla eş zamanlı olarak ekoloji mücadeleleri de yaşam alanlarını kapitalizmin tahakkümünden korumak için sermayenin müdahale ettiği her yerde mücadeleye başlamıştır.

2008 yılına gelindiğinde “devletin ekonomiden ellerini çekmesi” ideolojik temeline dayanan neoliberal tez ve öngörüler, ABD’de başlayan konut krizi ardından çökmüştür. Daha sonra tüm

dünyaya yayılarak reel sektörü de etkisi altına alacak olan bu krize karşı, bankaları ve finans kuruluşlarını kurtarmak için devletin devreye girmesi bu çöküşe kanıt niteliğindedir. 2008 krizi pek çok açıdan 1929 büyük bunalımını aşan niteliklere sahiptir. Ayrıca 2008 krizinden tam olarak çıkılmadan, başlayan Suriye İç Savaşı, Covid-19 salgını ve Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ile sistem yeniden bir durgunluğa girerek görülmemiş derecede bir enflasyona neden olmuş, böylece emekçi halklar için bir yaşam maliyeti krizine yol açmıştır. İşçi sınıfı kapitalizmin yarattığı emek sömürsünü ve sağlık krizini yaşamaya mahkûm edilmiştir. Savaşla birlikte yerinden edilen halklar geldikleri topraklarda emeğin sömürsüne daha da derinden maruz kalmıştır.

Neoliberal küreselleşme, ulusal ekonomilerin içe dönmeye başlamasıyla giderek yavaşlamaktadır. İnsanlık çok ciddi bir işsizlik, yüksek enflasyon, gelir dağılımı eşitsizliği, yaşam maliyetlerinin artması, yoksulluk, açlık, artan otoriterlik ve yükselen militarizm gibi sorunlarla karşı karşıya iken, iklim değişikliği, biyo-çeşitlilik azalması başta olmak üzere ekolojik tahribat alarm verici düzeye erişmiş durumdadır. Hem Ukrayna'daki hem de Suriye'deki halklara karşı yürütülen savaş dünya barışını toptan ortadan kaldırma riskini taşımaktadır. Savaşlar kapitalizmin yeni sermaye alanı arayışı amacına uygun olarak sürdürülmektedir.

Bu nedenle tüm dünya halkları ile birlikte, bu yıkıcı gidişata direnmek bir zorunluluk halini almıştır. Antikapitalist bir perspektiften düzenin mevcut sınırlarını zorlayarak, bu sorunlara emekten, ezilen kimliklerden, toplumsal cinsiyet eşitliğinden ve doğadan yana çözümler üretebilmek ve kapitalizm sonrası bir toplum için mücadeleyi derinleştirebilmek hem mümkündür hem de zorunludur.

## **DÜNYA ÇOKLU KRİZLERİN ETKİSİ ALTINDA**

Ekonomik kriz, ücretli emek sömürsüne dayalı sermaye birikim rejiminin bu işlevini yerine getiremediği durumun adıdır. Bir başka deyimle, kapitalizme özgü sermaye birikim kanunu nedeniyle kâr oranlarının düşmesi yüzünden kapitalizmin yeterince kârlı bir birikimi sürdürmez hale gelmesidir.

Aşırı sermaye birikimi, aşırı üretim, yıkıcı rekabet ve ücretlerin baskılanması yüzünden talep yetersizliği gibi olgular krizin tabandan tetikleyici olabildiği gibi, aşırı finansallaşmanın ve kredi genişlemesinin ortaya çıkardığı aşırı borçlanma, finansal piyasaların ve küresel borsaların çökmeleriyle sonuçlanan faaliyetler de (başta spekülasyon olmak üzere) krizlere neden olmaktadır.

Türkiye, geç kapitalistleşmiş, geç ulus devletleşmiş, emperyalist kapitalist sisteme entegre, az gelişmiş bir ekonomi olarak, büyük ölçüde uluslararası sermaye hareketlerinin konjonktürel gelişmelerinden etkilenerek krizlere girmektedir.

Aynı zamanda Kürt Sorunu'nda inkâr, imha, asimilasyon ve çözümsüzlük politikaları ekonomik krizlerin daha sık, daha derin ve daha uzun süreli olmasına neden olmaktadır. Kürt sorununda çözümsüzlük politikaları, olağanüstü kaynak israfının yanında, sebep olduğu can kayıpları ve olağanüstü ekolojik tahribat ile de başlı başına bir kriz dinamiğidir. Kürt sorununda demokratik ve siyasi çözümden vazgeçilerek güvenlikçi politikaların temel alınması, OHAL uygulamaları ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi gibi siyasal olguları, çoklu krizleri derinleştiren en önemli etkenler arasında saymak gerekir.

İktidar Bloku yaşanmakta olan çok boyutlu ekonomik, siyasal, sosyal, ekolojik sorunları daha da derinleştirip geleceğe büyük bir enkaz bırakmaktadır. İktidar, ana akım iktisadın temel kuralları içinde kalınarak bile kabul edilemeyecek, içinde bulunduğumuz gerçeklikten kopuk, akıl dışı iktisat politikaları ile ekonomik sorunları içinden çıkılmaz ölçüde derinleştirmekte, geniş halk kitlelerini yoksulluğa sürüklemektedir.

AKP iktidarı altında geçen 20 yıllık süreçte tüm kurumlar, ekonomik kaynaklar, para ve maliye politikaları, sosyal politikalar, hukuk sistemi ve üniversiteler sermaye lehine kullanılmıştır. Doğa bu amaçla dizginsiz bir biçimde sömürülmüştür. Ülkede geniş bir rant ekonomisi oluşturulmuş, rantiyeye devlet kurulmuş ve ahabap-çavuş-akraba kapitalizmi yaratılmıştır. Devlet mafya ile iç içe geçecek şekilde yeniden yapılandırılmıştır.

Şirketler giderek devlet yetkileri ile donanırken, devlet de şirketleşerek kapitalizmle bütünleşmektedir. Ulus devletlerde açığa çıkan bu yeni sistem (yönetişim) ile kapitalizmin yaşama ve yaşam alanlarına tahakkümü kolaylaştırılmıştır.

Gelinen noktada sistemin tamamlayıcı parçası olan muhalefet partileri ekonomi, emek, barış, demokrasi ve doğadan yana hakiki çözümler üretmemekte, çözüm olarak öne sürülenler de daha evvel denenmiş politikaları aşmamaktadır.

Ekonomik krizler, yüksek dış borç, yüksek enflasyon, yaygın işsizlik, derin yoksulluk kapitalizmin ürettiği sorunlardır. Dolayısıyla hedefine kapitalizmi ve onu mümkün kılan siyasal rejimi almayan hiçbir eylem ve söylem nihai olarak krizleri çözemez.

## **AMAÇLAR İLKELER VE HEDEFLER**

Demokratik Ekonomi Programının amacı, doğadaki sınırlı iktisadi kaynakların ve varlıkların gerçek anlamda etkin ve verimli kullanımını, emekten yana adaletli bir gelir bölüşümünü, toplumsal barışı, doğa ile uyumlu kalkınma ve büyümeyi, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve eşit yurttaşlığın tesisini, çocukların ve engelli haklarının korunmasını sağlamaktır.

Demokratik ekonomi programı, geniş toplumsal kesimlerin enflasyon, işsizlik, gelir dağılımı adaletsizliği, yoksulluk, barınma sorunu gibi acil ihtiyaçlarına çözümler üretirken diğer yandan da bu sorunların bir daha yaşanmaması için, kapitalizmin sınırlarını aşan orta ve uzun vadeli çözüm önerileri sunar. Bu yönüyle demokratik ekonomi programı halkın en acil sorunlarını çözmek için bir ayağı bugüne basan, diğer ayağı ise savaşların, sömürünün olmadığı bir dünya ideale bağlı olarak geleceğin toplumunda olan bir geçiş programıdır. Aşağıdaki amaç ve ilkeler bu ikili görevi birlikte ele alarak çözüm üretme iddiasına sahiptir.

### **Demokratik ekonomi programı**

- i) Yurttaşların gereksinme duyduğu malların ve hizmetlerin üretiminde, hangi mal ve hizmetin üretileceği, ne miktarda ve nasıl üretileceği sorularının cevaplarının emekçilerin ve onların örgütlerinin katılımı ile verilmesini sağlayacak demokratik üretim mekanizmalarının geliştirilmesini,
- ii) Kaynakların herkes için eşit ve adil bir biçimde, maddi refah ve manevi zenginlik sağlamak için kullanılması suretiyle refahın adil paylaşılmasını,
- iii) Ekosistemin korunmasını ve biyosfer kapasitesinin geliştirilmesini,
- iv) Ekonominin ve siyasetin demokratikleştirilmesini, eşit yurttaşlık temelinde söz ve örgütlenme hakkını, böylece de toplumsal, siyasal ve ekonomik sorunların barış

içinde, müzakereler vasıtasıyla, şiddetsiz ve adaletli bir şekilde çözümlenmesini temel alır.

Demokratik ekonomi programı düzenin iki ana eğiliminin ekonomi politikalarından farklı olarak ekonomide üçüncü yolun yaratılmasını amaçlayan, radikal demokrasinin ekonomi programıdır.

Demokratik ekonomi salt ekonomide eşitlik, karar alma mekanizmalarına eşit yurttaşlık temelinde katılım ve bunların gerektirdiği mülkiyet ilişkileri ve kaynak tahsisi ile sınırlı bir konu değildir. Bu aynı zamanda sınıfsız ve sömürsüz toplum hedefine açılan bir kapıdır.

Bu yönüyle üçüncü yol felsefesinin 'devrimci/radikal demokrasi' programının ekonomik alandaki tamamlayıcısıdır, dolayısıyla da özü itibarıyla antikapitalisttir.

Bir geçiş programı niteliğinde olan demokratik ekonomi programı, yaşamakta olduğumuz yakıcı aktüel ekonomik sorunlara (yüksek enflasyon, gelir ve servet dağılımı adaletsizliği, yoksulluk, işsizlik vb.) tüm emekçilerin, ezilenlerin ve dışlananların yararına acil çözümler üretirken, daha uzun vadede alternatif üretim ve bölüşüm ilişkilerinin kurulmasını hedefleyerek gelecek toplumun ekonomik ve toplumsal temellerini ortaya koymayı esas alır.

#### **Bu amaçlara bağlı olarak;**

1. Kapitalist sınıflı toplumun sömürü, adaletsizlik ve istikrarsızlık kaynağı olmasından hareketle, ekonomi politikalarının nihai hedefinin, kapitalizmin ortadan kaldırılması olduğunu vurgular. Üretim araçları üzerindeki mülkiyetin yeniden tanımlanması, gelirin elde edilme yöntemlerinin değiştirilmesi, ekonomik örgütlenmenin demokratikleştirilmesi, özerk planlama ve devletin minimize edilmesi ile alternatif üretim ve paylaşım ilişkilerinin kurulması için mücadele eder. Ekonomik araçlar, süreçler ve mücadele biçimleri, sömürü ilişkilerinden arındırılmış bir ekonomiyi inşa etmek üzere tasarlanır.
2. Kapitalist özel mülkiyetin yerine kolektif/müşterek/komünal mülkiyet biçimlerini esas alır. Müşterekler, tüm sonuçları ve faydalarıyla herkese ait olması gereken şeylerdir, sadece denizler, ormanlar, nehirler, göller, madenler gibi fiziki yapılar değil, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, alt yapı, ulaştırma, barınma, bakım işleri, bilim ve bilimsel bilgi, iletişim, internet gibi kamusal nitelikli hizmetler de müşterekler/kolektif mülkiyet kapsamında değerlendirilir.
3. Ekolojik yıkımın, sömürü, adaletsizlik ve istikrarsızlığın (son tahlilde) kapitalizme son vermekle mümkün olabileceğinin bilincinde olarak ve bugünden başlayarak alternatif bir üretim ve bölüşümü temel alan sistem içi radikal reform önerilerinin gündeme getirilmesi ve bunların gerçekleşmesi için mücadeleyi savunur.
4. Ekolojik yıkıma, sömürü ve yoksulluğun artmasına yol açan, kâr amaçlı büyüme fetişizminden vazgeçilerek, yerine doğa ile uyumlu, halkın sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir büyümeyi de içeren bir sosyoekonomik kalkınma stratejisinin ikame edilmesini savunur.
5. Yerli ve yabancı tekellere kaynak aktaran ya da inşaat-emlak rantından dünya devleri yaratan değil, küçük üretimi ve yerelleri esas alan bir örgütlenme modeli çerçevesinde, başta tarım olmak üzere, sanayide doğa dostu, istihdam yaratabilen kamusal yatırımlarla refah üreten bir ekonomik büyümeyi savunur.
6. Bu sebeple ekonomideki üretim ve dağıtım örgütlenmesinin demokratik kooperatifler, kolektifler, komünler ve platformlar-meclisler, dayanışma ekonomileri, demokratik kooperatif bankaları gibi diğer kolektif mülkiyet biçimleri altında yapılması ve bu

temele uygun bir adaletli sosyal bölüşüm ilişkisinin hayata geçirilmesinin önemini vurgular.

7. Olağanüstü süreçler ve zor tercihler söz konusu olduğunda, kamusal hizmetlerin ve yoksulların korunmasını önceler.
8. İktisadi birim olarak hane halkını esas alır ve hane halkının (dolayısıyla da toplumun) refahını artıracak tedbirleri birincil planda görür.
9. Rekabetin ekonomide gelişmenin temeli olduğu tezine karşı çıkar ve rekabetin yerine sosyal dayanışmayı koyar.
10. İşsizler için topluma yararlı işlerde güvenceli, kalıcı kamusal istihdam olanaklarının sağlanmasını esas alır.
11. Emeği, topluma yararlı üretimi, adil bir bölüşüm ile uyumlu vergi ve kamu harcaması politikalarının hayata geçirilmesini desteklerken, spekülasyonu ve diğer kurgusal yatırım biçimlerinin terk edilmesini savunur.
12. Verili ekonomik sorunların çözümlenebilmesi için gelir ve servet sahiplerinden daha fazla vergi alınmasını tüm çalışanlara reel bir yaşanabilir ücretin sağlanmasını hedefler.
13. İşçi sınıfının, kamu emekçilerinin grevli ve toplu sözleşmeli sendikal hakları ve örgütlenmelerinin önündeki engellerin kaldırılmasını savunur. Çocuk işçiliğinin tüm biçimlerini kabul edilemez görür.
14. Tüm üreticilerin ve tüketicilerin yatay ve eşitlikçi bir biçimde örgütlenmesinin ve karar almasının (iş bölümü, üretim, fiyat, ücret belirleme ve artı değer kullanımı gibi) aracı ve kolektif mülkiyetin en önemli örneği olarak demokratik sosyal kooperatifçiliği destekler.
15. İşyerlerinde işçilerin demokratik işçi meclisleri biçiminde örgütlenmelerinin ve sınıf ve kitle sendikacılığının demokratik ekonomi açısından önemini vurgular.
16. Merkeziyetçi, tekçi, tekelci, anti-demokratik yapıların ve işleyişin önlenmesi için, siyasal alanda olduğu gibi, ekonomik alanda da küresel ve merkezi olana karşı bölgeler ve yerelleri destekler. Hem siyasal hem de iktisadi olarak gücün, iktidarın tabana, yerele yayılmasını savunur, kooperatifler, komünler, kolektifler biçimindeki örgütlenmelerin bu hedefin en belirgin araçları olduğunu vurgular.
17. Üretim örgütlenmelerinin yerelden, tabandan başlayarak üreticilerin (işçiler, köylüler) ve tüketicilerin dayanışma kooperatiflerinde birbirleri ile koordinasyon içinde örgütlenmesini savunur.
18. Ekonomik büyümeden ziyade, doğa ile uyumlu sosyal ve ekonomik kalkınmayı hedefler, GSYH büyümesinin tek başına ekonomik refahın ölçütü olarak alınmasını reddeder. Bir ekonominin performansının temel ölçütünün, emeği, toplumsal cinsiyet eşitliğini, ekosistemi ve barışı ne ölçüde koruduğu ve geliştirdiği olduğunu savunur.
19. Ekonomide halkın kemer sıkmasına neden olan, sosyal harcamaların kısılmasını temel alan politikalara karşı çıkar, militarizme ve savaflara yapılan harcamaların durdurulmasını hedefler. Bütçe açıklarını azaltmanın yolunun sosyal harcamaları kısmak ya da halktan daha fazla vergi almaktan değil, savaşa, ranta, faize ayrılan harcamalara son vermek ve asıl olarak sermayeyi vergilendirmekten geçtiğini vurgular.
20. Ekonomik karar alma süreçlerinde en küçük karar alma birimlerinin dahi tercihlerini özgürce açıklayabilmelerini, iktisadi kaynaklara ve varlıklarımıza erişim eşitliğini, iktisadi kararlardan etkilenen tarafların bu kararlardan etkilenme derecelerine göre, bu kararlara birlikte aktif katılımını ve müdahalesini savunur.
21. Çalışma hayatında işlerin kompozisyonunu ve iş bölümünü değiştirerek işyerlerinde çalışma koşullarında eşitliğin ve işyeri demokrasisinin sağlanması hedeflenir. Bu kapsamda demokratik kooperatifler (işçi, çiftçi, tüketici, sanat, eğitim kooperatifleri gibi) ve işyeri meclisleri gibi doğrudan demokrasinin uygulanabileceği örgütlenme modellerini hayata geçirilmesini savunur.

22. Üretimde teknolojinin toplumun hizmetinde ve toplumsal fayda için kullanılmasını savunur. Sosyal ve ekolojik olarak yararlı üretim, teknolojik gelişme ve inovasyonları teşvik eder. Sosyal inovasyonları patentlerle korunan, kâr amaçlı ticari metalar olarak değil, kamu malı olarak değerlendirilir.
23. Doğa ve halka yararlı bilimsel ve teknolojik araştırma geliştirme çalışmaları için planlamalar yapar, “beyin göçü”nün geri çevrilmesi için tedbirler alır.
24. Özelleştirmelere karşı gerçek anlamda bir toplumsallaştırmayı, demokratik denetimi içeren bir ‘yeniden kamulaştırmayı’ savunur. Mevcut kamusal hizmet sunumlarının daha da geliştirilip, çeşitlendirilmesi için bunu mümkün kılacak kamulaştırma ya da toplumsallaştırma programlarının hayata geçirilmesi için mücadele eder.
25. Kamu kaynaklarının ve diğer tüm kaynakların öncelikli olarak salgınlara, iklim yıkımına ekonomik krize, kitleselleşmiş işsizliğe, yoksulluğa ve açlığa karşı ve barış için kullanılmasını savunur.
26. Sağlık, eğitim, sosyal güvenlik, ulaştırma, sosyal konut ve bankacılık gibi toplumsal yaşamı doğrudan ilgilendiren müşterek alanlarımızın, yeni bir kamusal anlayışı ile kamulaştırılarak toplumsal mülkiyete devredilmesini savunur.
27. Her yurttaşın hakkı olan nitelikli eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, iletişim, internet, sosyal konut ve ulaştırma hizmetleri gibi kamusal hizmetleri müştereklerimiz olarak tanımlar ve ücretsiz sunumunu savunur.
28. Emeğe olduğu kadar toplumsal ihtiyaçları karşılamaya, ekonomik istikrarı sağlamaya, insan ve doğa haklarına ve barışa hizmet eden, eşit yurttaşlığın inşasına katkı verici, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına hizmet edecek radikal bir vergi sistemi değişikliği için çalışmalar sürdürür.
29. Sermaye sınıfının hegemonyasını ve gücünü azaltan ancak emekçileri güçlendiren adil bir vergi sisteminin uygulanmasıyla, vergi yükünün emekçilerden, sermayeye devrini esas alır. Asıl olarak sermayenin, kârların, rantların vergilendirilmesini, emekçilerin üzerindeki vergi yükünün asgaride tutulmasını savunur.
30. Ağırlıklı olarak sermaye kesiminden alınacak vergilerle düşük geliri ailelere aile, çocuk yardımı gibi sosyal transferlerin yapılmasını, böylece eğitim, sağlık, ulaştırma, sosyal konut gibi toplumsal hizmetlere daha fazla kaynak ayrılabilceğini vurgular.
31. Militarizme ayrılan kaynakların kesilmesini, kaynakların halkın refahını arttırmak için kullanılmasını savunur. Böylece devletin borçlanma gereğinin de asgariye indirilmesinin mümkün olacağına altını çizer.
32. Topluma zararlı faaliyetlerin (sera etkisine neden olan faaliyetler) ağır vergilendirilmesini, yararlı faaliyetlerin ise ‘tersine vergilendirme’ ile teşvik edilmesini, toplumsal fayda üreten faaliyetlerin vergi indirimleri ile desteklenmesini savunur.
33. Tehlikeli atık ticareti, deşarjı, depolanması, radyonükleid yayıcılar, nükleer enerji santralleri vb, sera etkisini arttıran faaliyetler vb. yasaklanmasını hedefler.
34. Suyun ve su havzalarının, doğal ve kültürel varlıkların sermaye birikimine sokulmasına karşı durur.

## **DEMOKRATİK EKONOMİ ACİL EYLEM PROGRAMI**

### **1. ENFLASYON İŞSİZLİK, YOKSULLUK VE BARINMA KRİZİYLE MÜCADELE**

Ülkemizde yüksek enflasyonun kaynağını esas olarak, olağanüstü artış gösteren reel sektör kârlarında, banka kârları ile spekülâtif sermaye hareketlerinde, ithalata yüksek düzeyde bağlı üretim ve ihracatta, yanlış tarım politikalarında, yanlış faiz politikası sonucunda hızla artan

döviz kurunda, büyüme amacıyla pompalanan aşırı kredilerde ve de sermayeye dönük genişletilmiş para ve maliye politikalarında aramak gerekir.

Üretim maliyetlerinin aşırı yüksekliği ve enflasyondan korunma refleksi olarak talebin yüksek olması da birer yan faktör olarak işlev görmektedir.

Yüksek kâr elde etmeye dönük spekülâtif hareketlerin hızla yükselen enflasyon üzerinde üzerinde önemli bir etkisi vardır.

Bu sebeple enflasyonla mücadele sadece maliye ve para politikalarına sıkıştırılmaz. Bunlarla birlikte, daha geniş bir yelpaze içinde, topluma yararlı, doğa ile uyumlu üretimin artırılmasına dönük bir arz yönetiminden kamusal dağıtıma, tayinlmeden fiyat kontrollerine kadar çok sayıda aracı içermelidir.

Yüksek enflasyonla mücadele edilirken, aynı zamanda işsizliği kalıcı olarak azaltan, topluma yararlı yeni kamusal yatırımları hayata geçiren, adil bir gelir ve servet dağılımını gerçekleştiren vergi ve harcama politikaları ve yaşanabilir bir ücreti esas alan gelir politikası zorunludur.

**Bu çerçevede öncelikle;**

**Zaruri malların fiyatları geçici olarak dondurulacaktır**

İlk etapta, ticari olmayan amaçlar için kullanılan elektrik, doğal gaz ve ekmek, et, süt ve çocuk maması gibi temel malların fiyatları dondurulacaktır.

Halkın gıda ve ısınma ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için enerji faturaları düşürülerek makul bir düzeyde sabitlenecek, faturalarını ödeyemeyen hanelerin elektrikleri ve doğal gazları kesilmeyecek, böyle haneler için ihtiyaç sınırında aylık belli miktarda ücretsiz enerji kullanım hakkı verilecektir.

**Fiyat kontrolleri ve regülasyon yapılacaktır**

Gıda, enerji, ulaşım, haberleşme gibi sektörlerde tekellerin sebep olduğu finansal spekülasyonu önlemek ve fiyat istikrarını sağlamak için piyasalarda denetim yapabilecek özel komiteler kurulacaktır.

Bu komiteler sadece merkezden değil aynı zamanda yerelden de demokratik denetime tabi olacaktır. Zorunlu mallar söz konusu olduğunda hiçbir üretici veya satıcı komite tarafından onaylanmadan fiyatlarını artıramayacaktır.

**Dijital alışveriş takibi yapılacaktır**

Bazı tüketim mallarının ihtiyaç sahiplerine, ihtiyaçları ölçüsünde verilmesi sağlanacak, bu alışverişler dijital olarak takip edilecek, böylece stokçuluk ya da spekülasyon da asgaride tutularak, fiyat artışları önlenecektir.

## **Yoksul hanelere ‘Temel Gelir Güvencesi’ uygulaması başlatılacaktır**

Yüksek enflasyon altında hanelere yapılan yardımları artırmak veya yoksul hanelere doğrudan nakit yardımları yapmak suretiyle yoksullar fiyat artışlarından korunacaktır.

Ayrıca, toplumun en yoksulları öncelikli hedef kitle olarak seçilerek ve kadınlara öncelik verilerek, düzenli geliri olup olmadığına bakılmaksızın, her haneden 18 yaşını doldurmuş olan en az bir kişiye aylık asgari ücretin üçte ikisi tutarında ‘temel gelir güvencesi’ verilecektir.

## **Yoksul ailelerin okul giderleri kamuca karşılanacaktır**

Eğitimin her düzeyinde devlet okulları ücretsiz, bilimsel ve anadilinde olacak, çocukların beslenme ihtiyaçları ve toplu ulaşım giderleri ücretsiz karşılanacak, çocuklara iki öğün sağlıklı ve besleyici yemek verilecektir.

## **Kadın istihdamındaki cinsiyet temelli ayrımcılığı ortadan kaldıracak politikalar esas alınacaktır**

Her mahalleye ücretsiz kreş açılacaktır.

Tarlada, atölyede, evde kayıtsız çalışan kadınlara güvence ve eşit işe eşdeğer ücret sağlanacaktır.

Kadın girişimciler desteklenecek, genç kadınların istihdamda yer bulması için teşvikler sağlanacaktır.

İstanbul Sözleşmesinden çıkma kararı iptal edilecek bütün hükümleri titizlikle uygulanacaktır.

## **Tüm çalışanlara yaşanabilir bir ücret sağlanacaktır**

Yaşam maliyetlerindeki artışı karşılayabilmek ve verimlilik artışından adil bir pay alabilmek için tüm emekçilerin ücretleri insan onuruna yaraşır bir düzeye çıkarılacaktır.

En düşük emekli maaşı asgari ücret düzeyine çıkarılarak yılda iki defa enflasyon oranında arttırılacaktır.

İşe alma, maaşları belirleme, yükseltme, yetiştirme ve mesleki gelişim vb konularda emekçilerin ve sendikalarının, emek ve meslek örgütlerinin kararlara katılımını sağlayacak demokratik düzenlemeler yapılacaktır.

## **Enerji fiyatlarındaki artışlar halka yansıtılmayacak ardından bu alanda acilen kamulaştırmalar yapılacaktır**

Bu tür mal ve hizmetler tekrar ‘kamusal’ ya da ‘kolektif mal’ olarak kabul edilerek, öncelikle fiyatlarına bir tavan/sınır konulacaktır. Eş zamanlı olarak, bu tür mal ve hizmetlerden alınan ÖTV ve KDV gibi vergiler asgaride tutulacak veya sıfırlanacaktır.

Asıl çözüm ise enerji, iletişim, gıda ve sağlık/ilaç ve eğitim gibi stratejik sektörlerin kamusal mülkiyete ve kamusal/toplumsal denetim altına alınmasıdır.



### **Su yaşımdır satılamaz**

Yaşam için gerekli temel unsur olan suya ücretsiz erişim sağlanacaktır.

### **Kârlara üst sınır getirilecektir**

Piyasaları kontrol etme gücüne sahip büyük şirketlerin fırsatçı bir biçimde fiyatlarını dolayısıyla kârlarını artırması enflasyonu arttırmaktadır.

Bu nedenle özellikle de borsada hisseleri alınıp satılan bankalar başta olmak üzere, büyük şirketlerin enflasyonun üzerinde kâr elde etmiş olanlarından 'aşırı kazanç/aşırı kar vergisi' alınacaktır.

### **Aşırı kredi hacmi daraltılarak kredilerin kontrolü sağlanacaktır**

Enflasyonu dizginlemek için kredi akışını sınırlandırmaya dönük kredi kontrolleri hayata geçirilecektir.

Şirketlerin borçlanmalarının sınırlandırılması konusunda etkili tedbirler alınacaktır.

### **Anti enflasyonist vergi politikaları uygulanacaktır**

Toplumun harcama gücü çok yüksek olan servet zenginleri, yapmış oldukları lüks harcamalarla efektif talebi artırarak enflasyonu körüklemektedir.

Bu yüzden halkın kullandığı belirli zaruri mallar üzerinden alınan KDV ve ÖTV sıfırlanırken, Gelir Vergisi oranları en zenginleri daha fazla vergilendirecek şekilde dik artan oranlı olarak yeniden düzenlenecek, en alttaki oran yüzde 10'a düşürülürken, en üstteki oran yüzde 60'a yükseltilecektir.

Sadece çok zenginleri kapsayacak biçimde artan oranlı bir servet vergisi uygulaması hayata geçirilecektir.

### **İstihdam garantisi ve desteği verilecektir**

İşsizliği azaltabilmek ve işsizlere gelir sağlayabilmek için, küçük ve orta ölçekli (esnaflara ve KOBİ'lere) işletmelere, istihdamı, işçi haklarını, sendikal hakları korumaları, işçi sağlığı ve güvenliği kurallarına riayet etmeleri şartıyla destekler verilecektir.

İlk etapta KOBİ'lerde en az yarısı kadın olacak şekilde 5 milyon kişiye iş imkânı sağlanacak. Esnafın vergi ve banka borçları faizsiz ve uzun vadeli yapılandırılacak. Esnafın vergi yükü azaltılacak ve esnaf dayanışma sandıkları kurulacaktır.

### **Büyük çapta kamusal yatırımlar yapılacaktır**

Başta tarım, enerji, sosyal konut, bakım, eğitim ve sağlık gibi topluma yararlı işler olmak üzere belli sektörlere yönelik yeni kamusal yatırımlar yapılarak, toplum için gerekli ve yararlı olan üretim artırılacaktır.

Toplum ve doğa için zararlı üretim faaliyetlerine son verilerek kaynak tasarrufu sağlanacaktır. Banka kredileri dâhil olmak üzere, kamusal kaynaklar, doğa dostu, kamusal ulaştırma ve iletişim gibi alt yapıyı iyileştiren halkın ihtiyaçları için oluşturulan projelere yönlendirilecektir.

### **Tekellere karşı düzenlemeler hayata geçirilecektir**

Güçlü anti tekel düzenlemelerle piyasalardaki tekeli güç kırılacak, firmaların sömürücü fiyatlandırmaya girişme kabiliyeti azaltılacaktır. Kamusal bir perspektifle tarımdan başlayarak yeniden kamu iktisadi teşebbüsleri (KİT) kurulacaktır.

### **Haftalık çalışma süreleri kısaltılacaktır**

Türkiye kapitalizmi yeterli istihdam yaratmamakta, iş olanağı sunamamakta, ekonomik kriz ise bu koşulları emekçiler açısından daha da kötüleştirmektedir.

Yaratılan istihdam daha ziyade, insan onuruna yaraşır olmaktan uzak, nitelikli olmayan, düşük ücretli (çoğunluğu asgari ücretli), kısmi zamanlı ve esnek çalışma biçiminde niteliksiz bir istihdamdır.

İstihdamı artırmanın kısa vadeli yöntemlerinden biri haftalık çalışma sürelerinin kısaltılmasıdır. Ücretlerde indirim yapılmaksızın haftada 4 gün ve günde 7 saatlik çalışma ile çalışabilecek durumda oldukları halde iş bulamayan yurttaşlara istihdam olanağı sağlanmış olacaktır.

### **İşsizlere gelir desteği sağlanacaktır**

Bununla birlikte kısa vadede işsizliği azaltmak ve yeni istihdam yaratabilmek için genel olarak gelir desteği yapılarak işsizliğin bireyler üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik önlem ve uygulamalar demek olan pasif istihdam politikaları (işsizlik sigortası, kıdem tazminatı, doğrudan nakit destekleri gibi) uygulanacaktır.

### **Kamu Garantili İstihdam Programları Uygulanacaktır**

Orta vadede çalışabilecek ancak iş bulamayan yurttaşlara yaşanabilir bir sosyal ücret sağlamayı esas alan, merkezi devletin ya da tercihen yerel yönetimlerin inisiyatifinde, toplumsal olarak faydalı mal ve hizmet üreten, doğaya zarar vermeyen (hasta, yaşlı engelli bakımı, çocukların eğitimine destek işleri, toplu konut ve kamusal ulaştırma, ağaçlandırma, sulama gibi işler) açık uçlu projelerde yani Kamu Garantili İstihdam Programlarında (KGİP) aktif olarak istihdam edileceklerdir.

Kamu Garantili İstihdam Programları, zorunlu ücretsiz, nitelikli eğitim, sağlık, sosyal güvenlik hizmetleri gibi kamusal hizmetlerle ve çocuk yardımı, aile yardımları ve işsizlik yardımları gibi devlet yardımlarıyla desteklenecektir.

Böylece en yoksulların geliri ile birlikte, ücret gelirlerinin milli gelirdeki payı artırılacak, ücret gelirlileri arasındaki bölüşüm, en düşük becerili, en az eğitilmiş işçilerin istihdamını ve gelirini artırarak iyileştirilecektir.

## **İşsizliğin ve yoksulluğun yüksek olduğu bölgelere pozitif ayrımcılık uygulanacaktır**

İşsizlik ve istihdam imkânları ülkede bölgelere göre değiştiği göz önüne alınarak işsizliğin ve yoksulluğun en fazla olduğu Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan, Van, Muş, Bitlis, Hakkâri gibi Kürt illeri başta olmak üzere istihdam artırıcı ve yoksulluğu azaltıcı pozitif ayrımcı politikalar geliştirilecektir.

## **Çalışma yaşamı yeniden düzenlenecektir**

Grevli ve toplu sözleşmeli sendikal hak ve özgürlüklerin önündeki tüm engeller kaldırılacaktır. Her iş yerinde işçi sağlığı ve güvenliğine ilişkin karar, planlama ve eylemler işçilerin katıldığı komisyonlarca yapılacaktır.

Her türlü esnek, güvencesiz istihdama son verilecek, herkese güvenceli iş ve gelir güvencesi sağlanacak, taşeron işçilik hem kamuda hem de özel sektörde kaldırılacaktır.

Kıralık işçilik uygulamasına son verilecektir.

Ev işçilerinin sosyal güvenlik hakları korunacaktır.

Mevsimlik tarım işçilerinin haklarını geliştirmek ve korumak için kapsamlı bir düzenleme yapılacaktır.

İnşaat emekçilerinin hakları ve güvenliği için kapsamlı bir düzenleme yapılacaktır.

Tüm kamu emekçilerinin ve emeklilerinin 3.600 ek gösterge hakkı derhal sağlanacaktır.

Adaletsiz vergi dilimi uygulamasına son verilerek kamu emekçilerinin maaşlarının erimesi önlenecek.

İşsizlik Fonu sadece işçiler ve işsizler yararına kullanılacaktır.

İlk etapta 200 bin öğretmenin ataması yapılacaktır.

Emeklilikte Yaşa Takılanlar aralarındaki ayrımlar çözümlenerek emekli olacaktır.

KHK'lerle işinden edilen kamu emekçileri derhal işine geri dönecektir.

Tüm kamu çalışanları (aynı işi yapanlar eşit özlük hakları ile) kadroya alınacaktır. Kamuda taşeron/geçici, sözleşmeli, vekil, ücretli vb. istihdam uygulamasını sonlandırılacaktır.

## **Kamu sözleşmeli üretici kooperatifleri kurulacaktır**

İşsizliğe orta ve uzun vadede çözüm ise kamu ile sözleşme yaparak kamuya yararlı mal ve hizmet üretiminde bulunan üretici (işçi, çiftçi) kooperatiflerinin, dayanışma kooperatiflerinin örgütlenmesidir. Böylece kapitalist bir işletme ile kooperatif işletmesindeki çalışma koşullarının, ürün kalitesinin, ürün fiyatlarının, ücret düzeylerinin, toplumsal sorumlulukların nasıl farklılaştığı da belirginleşecektir.

## **Tarımsal üretim demokratik planlamacı bir perspektifle arttırılacaktır**

Yoksul hanelerin tüketim sepetinde yer alan ve esnekliği olmayan malların başında gıda maddeleri gelmektedir. Ancak tarımsal girdi maliyetlerinin yüksekliği, tarımsal üretken

nüfusun ve tarım topraklarının hızla azalması, üreticilerin örgütsüzlüğü, ithalatçı politikalar sebebiyle üretici maliyetleri sürekli artmakta bu da enflasyonu artırmaktadır.

**Bu nedenle;**

Küçük ve orta ölçekli üreticiler desteklenecek (girdi, kredi, teknik ve pazar destekleri), kredi borçları silinecek, üreticilerin ve tüketicilerin kooperatiflerde örgütlenmeleri özendirilecek, kullanılmayan tarım toprakları işlenecek, topraksız üreticilere toprak verilecek böylece üretim arttırılacaktır.

KİT'ler kamucu bir perspektifle yeniden kurulacaktır. Üreticinin kredi ihtiyaçlarını karşılamak için Kooperatifler Bankası, koordinasyon ve planlama için Kooperatifler Bakanlığı kurulacaktır.

Küçük ve orta ölçekli çiftçiye verilen; mazot, gübre, ilaç, yem, tohum ve veterinerlik giderlerinin en az yarısı kamu tarafından karşılanacaktır.

Destekler üretimden önce nakden ödenecek, üretilen ürüne alım garantisi verilecek ve önceki yılların tarımsal destekleri derhal ödenecektir.

Küçük ve orta ölçekli çiftçilerin tüm elektrik borçları silinecek, su bir plan dahilinde ücretsiz verilecektir.

Tarımsal arazilerin konutlaşması ve sanayileşmesinin önlenmesi amacıyla Tarımsal Sit Alanları tesis edilecektir.

Tarımda AR-GE çalışmaları desteklenecektir.

Gıda güvenliği, gıda güvencesi ve gıda egemenliği sağlanacaktır.

Sulama, tohumculuk, hayvan besiciliği teknolojilerinde dışa bağımlılık azaltılacak. Bu amaçlara uygun kooperatifleşme teşvik edilecektir.

Yayla yasakları derhal kaldırılacak. Köylere geri dönüşün koşullarını oluşturulacak. Bu kapsamda çiftçilere canlı hayvan ve arazi desteği sağlanacaktır.

Meralar, kışlaklar köylerin ortak alanlarına dönüştürülecek vasfi değiştirilen mera, yayla ve kışlaklar şirketlerin kullanımından kurtarılacaktır. Kendi işlevlerine geri döndürülecek, geçimlik hayvancılık için erişim engeli kaldırılacaktır.

Tarımda pestisit kullanımı kademeli bir biçimde azaltılarak yasaklanacaktır.

Küçük ölçekli balıkçılık desteklenecektir.

**Barınma krizi kamucu politikalarla çözülecektir**

Barınmanın temel bir insan hakkı olmasından hareketle, devlet, yerel yönetimler, kooperatif ve komünler eliyle sosyal konutlar üretilecek, bu konutlar en yoksullardan başlanarak çok düşük fiyatla ya da bedelsiz olarak dağıtılacaktır.

Konut bir spekülasyon, rant aracı olmaktan çıkarılarak, çok sayıda konut sahibi olmak, artan oranlı rant vergileriyle caydırılacaktır.

Kiralara üst sınır getirilecek, kira ödeyemeyecek durumda olanların kiraları kamu eliyle karşılanacaktır.

İmar artışlarıyla yaratılan kent rantları artan oranlı bir şekilde vergilendirilecektir. Bu kapsamda elde edilen vergiler kurulacak İmar Fonu'nda toplanacak ve bu fon, sosyal konut projeleri ve yerinde kentsel dönüşüm için kullanılacaktır.

### **Doğayı sermaye birikimine sokan, tahakküm altına alan tüm imar projeleri iptal edilecektir**

Kanal İstanbul Projesi, Balıkesir Çanakkale Bütünleşik Sahil Projesi gibi, denizler, sucul sistemler, ormanlar, tarım alanları üzerinde yapılan rant projeleri iptal edilecektir.

Nükleer Santral Projeleri iptal edilecek, termik santraller kapatılacak ve yenileri yapılmayacaktır.

Su kullanım hakkı anlaşmaları ve yetkileri iptal edilecektir.

Marmara Denizi başta olmak üzere tüm deniz ve iç sulara atık su deşarjı engellenecektir.

İleri tekniklerle arıtılan su, karasal ortamda peyzaj, tarım vb. de kullanılacaktır.

### **Eğitim ve sağlık ticari meta olmaktan çıkarılacaktır**

Eğitim anadilinde, kamusal, bilimsel, özgürlükçü laik, demokratik, cinsiyet eşitlikçi, ekolojik ve tamamen ücretsiz olacaktır.

Sağlık hizmetleri tüm yurttaşlarımız için; kamusal, nitelikli, erişilebilir, anadilinde ve tamamen ücretsiz olacaktır.

Sağlık sektöründe özelleştirme ve piyasalaştırmaya son verilecektir. Şehir hastaneleri kamulaştırılacaktır. Sağlıkın ticarileştirilmesine son verilecektir.

Sağlık çalışanlarının örgütlenmelerinin önündeki engeller kaldırılacak ve özlük hakları güçlendirilecektir.

### **Engellilere ekonomik ve sosyal yaşamda eşitsizlik yaratan, ayrımcılığa sebep olan tüm politika, söylem ve uygulamalar ortadan kaldırılacaktır**

Sosyal, ekonomik ve siyasal yaşama, kamusal hizmetlere erişilebilirlik sorunu ertelenmeden çözülecektir.

Tüm engelli gruplarına şartsız olarak temel gelir güvencesi ödenecektir.

Kamuda engelli istihdamı kotası yüzde 10'a yükseltilecektir.

Kamusal hizmet sunumunda işaret dili ve Braille alfabesi kullanımı arttırılacaktır.

Engellilerin tüm ilaçları, destek araç ve gereçleri, tıbbi ve medikal cihazları ücretsiz olarak karşılanacaktır.

Otomobil alımında ÖTV indiriminde uygulanan fiyat üst limiti kaldırılacaktır.

## 2. ACİL EYLEM PLANI KAYNAKLARI

Büyük sermayeye uygulanan; vergi muafiyeti, istisnası, indirimi ve vergi aflarına son verilecektir.

Kâr, faiz ve servet gelirlerine tanınan ayrıcalıklar kaldırılacak, rantlar ve büyük servetler vergilendirilecektir.

Bütçe kanunu başta olmak üzere her türlü sermayeye kaynak transfer yöntemleri sonlandırılacaktır.

### **Vergilendirmedeki Adaletsizlik Ortadan Kalkacaktır**

Yurtdışındaki vergi cennetlerine kaçırılan kaynaklar vergilendirilecektir.

Servete ve gelire göre dik artan oranlı bir **gelir ve servet vergisi** sistemi oluşturulacaktır.

İmar artışlarıyla ya da çok sayıda konut sahibi olmakla yaratılan rantlara artan oranlı **rant vergisi** getirilecektir.

Kayıt dışı ekonomi, kayıt altına alınarak vergi gelirleri artırılabilecektir.

Kaynakların halka akmasıyla, işsizliğin azalması, refahın artmasıyla canlanacak ekonomi, toplumsal amaçlar için kullanılabilir daha çok vergi üretecektir.

### **Saray'daki İsrafa Son Verilecektir**

Halktan, toplumdan yana bir kamu harcaması politikası uygulanacaktır.

Saray inşaatları durdurulacak, var olanlar halkın kullanımına açılacaktır.

Uçak ve yat filoları satılacaktır.

Halka ait kaynakların, israf ve şatafat için harcanmasına son verilecektir.

Örtülü Ödenek kaldırılacaktır.

Kamu hizmetinde olanların birden fazla maaş alması engellenecektir.

### **Barışçı Politikalarla Savaşa ve Güvenlik Harcamalarına Kaynakların Akışı Engellenecektir**

Kürt sorunu barışçıl yöntemlerle çözülecek böylece hem ülkede ve hem de sınır ötesinde olağanüstü askeri harcamalara gerek kalmayacak aynı zamanda barış sayesinde milyonlarca insan demokratik sisteme üretici olarak katılacaktır.

Ülke kaynakları tanklara, füzelere, silahlara gitmeyecektir.

### **Varlık Fonu Kapatılacaktır**

Tek Adam Rejiminin Paralel Hazinesi durumunda olan Türkiye Varlık Fonu kapatılacaktır.

Varlık Fonu yerine Halk Fonu kurulacak. Var olan birikim demokratik ekonomi için kullanılacaktır.

### **Yandařlara Verilen Kamu İhaleleri İptal Edilecektir**

Yıllardır yandaş şirketlere verilmekte olan tüm kamu ihaleleri iptal edilecek ve ödemeler durdurulacaktır.

Kamu ihalelerindeki yolsuzlukların hesabı sorulacaktır.

### **Özelleřtirilen Köprüler, Otoyollar, Şehir Hastaneleri, Enerji Alanları Tekrar Kamulaştırılacaktır**

Kamu özel iş birliği projelerine giden garanti ödemeleri durdurulacaktır.

Kamu özel iş birliği projeleri ile yapılan köprü, otoyol ve şehir hastaneleri projeleri kamulaştırılacaktır.

### **Bütçe Dışı Fonlar, Bütçeye Dâhil Edilecektir**

Saray'ın keyfi harcamalarının kaynağı olan fonlar bütçeye dâhil edilecektir.

Ödenek üstü harcamalara son verilecektir.

### **Yandař Derneklere, Vakıflara Yapılan Ödemeler Durdurulacaktır**

Kamu kaynaklarının yandaş dernek ve vakıflara peşkeş çekilmesine son verilecektir.